

Anja Štefan Štiri črne mravljice

Za pogovor in ustvarjanje z otroki
pripravila Barbara Hanuš

V zbirki sedmih zgodb *Štiri črne mravljice* so objavljeni večplastna besedila Anje Štefan in duhovite ilustracije Zvonka Čoha. Kratke, deloma rimane zgodbe nagovarjajo najmlajše in tudi odrasle. V Lutkovnem gledališču je po literarni predlogi nastala dinamična predstava, ki prinaša še nove dogodivščine in modrosti štirih mravljic in nam ponuja veliko spodbud za pogovor, igro in ustvarjanje.

NAPOVED PREDSTAVE

Smo že kdaj opazovali mravljišče? Mravlje ves čas nekaj delajo, ali ne? Kaj pa bi se zgodilo, če bi se štiri mravljice odločile, da hočejo živeti drugače, da bi rade odšle v svet in spoznale še kaj drugega kot le delo v domačem mravljišču? To bomo videli v gledališču.

PRED OGLEDOM PREDSTAVE

Ali smo že kdaj obiskali lutkovno gledališče? Kako se moramo v gledališču obnašati? Dogovorimo se, kaj bomo opazovali. Otroci naj bodo pozorni na to, kako so mravljice oblečene, kako hodijo, lezejo, se igrajo v morju, kako si pomagajo, kako izražajo veselje, strah, žalost, presenečenje ...

PO OGLEDU PREDSTAVE

Kaj smo na odru videli in slišali?

Koliko igralcev je nastopalo?

Kakšne so bile mravljice?

Kam so šle?

Kako so bili prikazani morje, medvedov brlog, slaščičarna ...?

Ali so mravljice le govorile ali so tudi pele? kako smo se ob gledanju predstave počutili? Nam je bila predstava všeč?

Ob katerem prizoru smo se smejali?

Smo tudi mi peli skupaj z mravljicami?

Nas je bilo strah, ko so šle mravljice v medvedov brlog?

KAJ SE JE DOGAJALO?

Obnovimo, kaj vse se je mravljicam v predstavi dogajalo, in njihovo doživljanje

sveta povežimo z našim.

PRIDNE MRAVLJICE

*Nič ne lenarimo, ne klepetamo,
še ko bi rade, kar nekam ne znamo.
Vsaka od mravljic že zgodaj izve:
delo je zakon, počitek pa ne.*

Mravljice so pridne, prenašajo slamice, dokler se ne utrudijo. Nikoli ne lenarijo, niti klepetajo ne, *vstanejo, preden jim sonce posveti, naj bo pozimi in naj bo poleti.* Delo je težko, a pri mravljicah je tako, da nihče ne počiva.

Pravimo, da je nekdo priden kot mravlja.

Katere živali še veljajo za delovne in pridne? Kdaj starši nam pravijo, da smo pridni?

Ali so tudi naši starši pridni?

Zakaj delajo mravljice? Pravijo, da zato, da bo njihov rod vedno deležen najboljših dobrot.

Zakaj delajo naši starši?

Mravljice se sprašujejo, ali se morda ne ženejo preveč. Mogoče jim ni treba toliko reči. Morda se tudi mravljica lahko spočije in razveseli.

Kaj pomeni, da se nekdo preveč žene? Ali smo že slišali za koga, ki se žene le za denar?

Ko je mravljica utrujena, ne čuti ne tipalk ne nog, še lakote ne čuti.

Opišimo, kako se počutimo mi, ko smo utrujeni.

Ali je pomembno, da si vzamemo čas za počitek?

Kako počivamo? Kako počivajo naši starši?

KO SE IMAJO MRAVLJICE DOBRO

*Smo štiri črne mravljice
in nič nas ne ustavi,
ko misel na veselo pot
zapleše nam po glavi.*

O, tudi mravljice se znajo dobro imet!
Odločijo se za spremembo, za izlet. Pot
je vesela in jih vodi čez goro.
Kdaj se imamo mi dobro?
Kam gremo najraje?
Ali tudi mi pojemo, ko hodimo po gozdu?

KO SO MRAVLJICE BREZ SKRBI

*DRUGA: Danes smo pa res nekam brez
skrbi.
ČETRТА: Se ti zdi? Mene recimo skrbi,
da se moj sladoled topi.*

*PRVA: To se reši zlahka. Na hitro ga poješ,
pa je.*

ČETRТА: Potem ga nimaš več!

*TRETJA: Tudi to se reši zlahka: greš in si
privoščiš še en sladoled. In ko ga zmanjka,
spet in spet in spet.*

Kako sladke skrbi imajo mravljice!
Kaj pa se je zgodilo, ko so pojedle preveč
sladoleda?
Kakšne skrbi imamo mi? Kaj pa naši starši?
Kako jih rešujemo, rešujejo?

ZAKAJ JE TREBA HODITI POKONČNO IN ZVEDAVO?

*Glej, ena drugo imamo. In vsaka svojo glavo.
In če greš naprej pokončno in zvedavo,
najdeš tu in tam oči, v katerih se iskri.*

Kaj pomeni, da se nekomu v očeh iskri?
Mravljice pokončno in zvedavo nadaljujejo
pot.
Kakšni smo, ko smo pokončni in zvedavi?
Sprehodimo se po igralnici, učilnici, igrišču.
Bodimo pokončni in zvedavi. Kaj smo opazili
v prostoru ali na igrišču?

KO MRAVLJICE VIDIJO KLOBUKE,
UHANE, ČEVELJ, KONZERVO, KAHLICO,
STEKLENICO, MANDARINE

DRUGA: Klobuki?!

TRETJA: Klobuki!

(Kupijo in si nadenejo klobuke.)

ČETRТА: Če nismo prelepe! Lahko bi jih
nosile kar vsak dan.

DRUGA: Ne, ne, saj veš, tam pri nas je
druga stran. Tam je vse tako zares.

ČETRТА: Aja, saj res.

Mravljice na svoji poti srečujejo zanimive
predmete.

Kakšne klobuke so si izbrale mravljice?
Opišimo jih.

So si mravljice s klobuki všeč? Bi jih lahko
nosile vsak dan? Ne, pravijo, da je tam, kjer

so doma, vse tako zares. Pravijo, da imajo
tam mravljice pretežke misli v glavi. Le na
izletu so lahko tako vesele, okrašene in
razposajene.

Ali imamo tudi mi kaj takega, česar si za
v vrtec ali v šolo ne moremo nadeti?

Za katero priložnost pa lahko imamo to?

Kaj pomeni, da ima nekdo težke misli
v glavi?

DRUGA: Tako rada bi nosila uhane!

ČETRТА: Potem jih nosi.

DRUGA: Ampak kako, če nimam ušes?

Kako naj mravljice nosijo uhane, če nimajo
ušes? Kam so si jih pripele?

Kaj naredijo štiri črne mravljice, ko vidijo
čevelj in konzervo? Kaj pa, ko zagledajo
kahlico?

Kaj bi se lahko skrivalo v steklenici ob poti?
Kako dišijo mandarine?

Zakaj jih spominjajo na sonce?

Ali smo opazili, kako se mravljice čudijo
vsemu, kar vidijo, in kako svet doživljajo
z vsemi čutili? Mravljice vohajo, okušajo,
preskusijo, čemu stvari služijo, razmišljajo
o tem, na kaj jih vonji in okusi spominjajo ...
Na kaj nas spominja vonj mandarin,

kje vse bi mi nosili uhane, kakšne klobuke
bi si nadeli?

KO PRIDEJO MRAVLJICE NA MORJE

TRETJA: Ljubim morje.

ČETRTO: Tudi jaz, že od nekdaj.

PRVA: Kako? Nismo na morju prvič?!

ČETRTO: Vse, kar ti je blizu, ljubiš že od
nekdaj.

Kako so se mravljice počutile na morju?

Kaj so delale?

Kaj pa mi delamo na morju?

Kakšno je morje?

Kaj pomeni, da je nekaj brezmejno?

Kakšno pa je brezmejno srce?

Zakaj pravijo mravljice, da so v resnici
morske mravlje?

O PRIJATELJSTVU, TESNOBI IN POGUMU

*Pa smo vendar rade skupaj,
kot od nekdaj kruh in med,
biti skupaj – to je dvoje
najbolj čudežnih besed.*

Kakšen bi bil svet brez prijateljev? Štiri črne
mravljice pravijo, da ves mrzel in pust, in
zato je eno izmed njih strah, da bi prijateljice
izgubila.

Mravljice so skupaj kot voda in mlinček,
kot moka in kvas, kot kruh in med.

Kdo so naši prijatelji?

Še mi povejmo primerjavo, kako smo
skupaj: kot listi in cvetovi rož, kot tobogan
in gugalnica, kot kanglica in lopatka ...

Kako bi se počutili, če bi prijatelje izgubili?

Kako mravljice premagajo strah? Da se
stisnejo tesno skupaj – potem tesnoba gre.

Ali poznamo pomen besede tesnoba?

Kaj mi naredimo, ko nas tišči v srčku
in glavi?

Kdo nam pomaga premagati strah?

Mravljice pravijo, da na pogumnih svet stoji,
in se odpravijo k medvedovemu brlogu. Zelo
radovedne so in zato tri premagajo svoj
strah. Le ena jih počaka in ne gre z njimi.
A v medvedovem brlogu ni nič prijazno in
mravljice spoznajo, da je pomembno, če se
ob pravem času ustaviš in obrneš.

Včasih ni dobro, da smo preveč pogumni.

Ko se tri mravljice vrnejo k svoji prijateljici,
ji povedo, da niso srečale medveda, srečale
pa so pamet.

Kaj pomeni, da srečamo pamet?

Kdaj mi pokažemo svoj pogum?

Kdaj pa moramo biti previdni?

O SONCU IN LUNI IN O DOMIŠLJIJSKIH POTOVANJIH

*Kam nas nese? Za devet gora.
Tam se vse začne in vse konča.
Če po svoje znamo poletet,
o, kako si širimo ta svet.*

Pripovedujmo, kaj se skriva za devetimi
gorami.

Mravljice si zamišljajo, da bodo nekoč
zgradile most do sonca. Takrat bodo videle,
kako sonce v resnici diši.
Kaj mislimo mi, kako sonce diši?
Iz česa bi zgradili most do sonca?
Tudi luno opazujejo in jo primerjajo z velikim
zlatnikom. Če bi ga pobrale, bi si kupile
letečo preprogo, na njej bi ležale in zrle

v nebo in šle bi lahko za deveto goro.
Na kaj pa nas spominja luna?
Kaj bi si mi kupili, če bi imeli velik zlatnik?
Kam bi odpotovali z letečo preprogo, če bi jo imeli?
Mravljice vedo, da tudi brez leteče preproge lahko odidejo za deveto goro. Tja jih odnesejo pravljice.
Kam pa nas lahko ponese naša domišljija?

POLETIMO PO SVOJE

Štiri črne mravljice nam sporočajo, kako pomembna je svoboda, *saj si širimo svet, če po svoje znamo poletet.*

PRISLUHNI MO MODROSTIM ŠTIRIH ČRNIH MRAVLJIC

V našem mravljišču je včasih res čudno. Samo delo, delo, delo in nobenih besed. In se skoraj ne pogledamo v oči. To boli.

Štiri črne mravljice nas očarajo s svojo pristrčnostjo in duhovitostjo, mimogrede pa nam povedo tudi marsikatero resnico o vsem, kar nas obdaja. Življenjske modrosti so nevsiljivo vtkane v besedilo. Smo jih zaznali? Jih razumemo? Pogovorimo se o njih.

Kako bi morali hoditi po svetu?

»In če greš naprej pokončno in zvedavo, najdeš tu in tam oči, v katerih se iskri.«

»Kdor gleda z vso širino srca, ta ne pozna meja.«

»Vse, kar ti je blizu, ljubiš že od nekdaj,« pravi črna mravljica, ko pridejo na morje.

Mravljice spregovorijo tudi o pomenu različnosti, ker *na tem svetu vsak po svoje vidi in vsak po svoje išče.*

SPOZNAJMO DRUG DRUGEGA

Ko gredo tri mravljice v medvedov brlog, pustijo četrti, da se odloči po svoje, saj pravijo: *»Nismo vsi za vse.«*

Kako v naši skupini v vrtcu ali šoli ali v naši družini vemo, da nismo vsi za vse?

Kdo je pogumen, kdo lepo riše, kdo vedno posodi svoje stvari, kdo hitro teče, kdo najbolj močno vrže žogo, kdo rad poje? Prav za vsakega poiščimo nekaj, v čemer je dober, in povejmo, zakaj smo veseli, da je del naše skupine, družine.

Če znamo že pisati, napišimo vsakemu sporočilo z lepo mislijo.

Kako različni smo si! A če znamo sodelovati, nam je skupaj lepo. Tudi mravljice pravijo tako:

*In zato smo rade skupaj
skupaj lažje se živi,
ljubo sonce, da bi znale
skupaj tudi v nove dni.*

IŠČIMO RIME

Besedilo Štiri črne mravljice je deloma rimano, zanj je značilen izrazit ritem, zato nas poetične miniaturre kar vabijo k igri z rimami. Dialogi so pisani kot čista verzifikacija, kar zaznavamo tudi ob gledanju predstave.

Sama Anja Štefan pravi, da je ob pisanju velikokrat pustila, da jo je kar rima vlekla

naprej k pomenu. Še mi se prepustimo ustvarjanju rimanih besedil.

Glasno preberimo nekaj povedi iz zgodb *Štiri črne mravljice* (lahko kar te iz pedagoškega gradiva). Poiščimo besede, ki se rimajo, in jih vsi skupaj večkrat ponovimo.

Tvorimo svoje povedi. Prvi učenec pove eno poved, drugi ga dopolni tako, da se bo beseda na koncu verza rimala.

Ali znamo poiskati različnim živalim taka imena, da se besedi rimata – tako kot v primeru putka tutka, lisica tatica, kužek Postružek, kuža Luža, miška Liška ...?

V košari imamo kartončke z besedami. Vsak učenec izvleče en kartonček. Povemo jim, da morajo svojo besedo prebrati in poiskati sošolca ali sošolko, ki ima na kartončku zapisano besedo, ki se rima z besedo na našem kartončku. Učenci se razporedijo po prostoru in vsak poišče svoj par. Vrnejo se v krog in povedo besede, ki se rimajo. Če vedo, dodajo še nove besede. Vsak par sestavi kratko pesmico.

Sestavimo lahko tombolo z rimami.

SLIKAJMO

Kateri prizor iz predstave nam je ostal najbolj v spominu? Naslikajmo ga.

IZDELAJMO KLOBUKE IN UHANE

Izdelajmo klobuke, take, ki bi jih bile tudi štiri črne mravljice vesele. Naredimo še uhane in pomislimo, kam vse bi jih lahko

pripeli. Ja, štiri črne mravljice pravijo, da lahko uhane nosimo bolj svobodno. Kako bi jih nosili mi? Uhani naj bodo iz kartona, pri pripenjanju si lahko pomagamo z lepilnim trakom ali s ščipalkami za perilo.

IZMISLIMO SI ČUDEŽNE NAPOJE

Štiri črne mravljice si želijo čudežni napoj. Kakšnega? Morda takega, ki te poveča. Je to sreča?

Ne, druga pravi: *»Jaz bi raje takega, da si potem neviden. Popiješ ga in si, a kakor da te ni.«* Četrta pravi: *»Ne, če že, potem bi tak napoj, ki vse ozdravi. Telo, srce in težke misli v glavi.«* Prva pa: *»Jaz bi pa takega, da prekipevaš od idej, da je življenje sočno in brez mej.«*

Kakšen napoj bi želeli mi? Kako bi ga izdelali?

KAJ PA, ČE ...

Kaj pa bi se zgodilo, če mravljice ne bi bile štiri, ampak bi jih bilo šest?

... če bi se mravljice izgubile?

... če bi zapadel sneg in bi mravljice zeblo?

... če bi si ena mravljica zvila nogo?

... če bi se vse mravljice iz mravljišča odločile, da jih gredo iskat?

... če bi se z mravljicami na pot odpravile še tri čebele?

... če bi sonce do mravljic spustilo lestev, da bi ga lahko obiskale?

... če bi kahllica spregovorila?

... če bi medved ujel tri mravljice in bi morale živeti v njegovem brlogu?

Poiščimo več odgovorov na vsako vprašanje, otroci pa naj zastavljajo še svoja vprašanja. Prizore odigrajmo.

UGIBAJMO

Anja Štefan piše tudi uganke. Poiščimo jih v slikanici *Sto ugank* in v revijah *Ciciban*. Preberimo jih otrokom, njihova naloga pa ni le, da uganijo rešitev, povedati morajo še, ali je bil ta predmet ali žival tudi v predstavi *Štiri črne mravljice*.

O pisateljici

Dela Anje Štefan prav gotovo poznamo. Morda smo brali njene pesmi (*Iščemo hišico, Lonček na pike*), uganke (*Sto ugank*), slikopise (*Čez griček v gozdiček, Lešniki, lešniki*), zgodbe (*Bobek in barčica, Kotiček na koncu sveta, Melje, melje mlinček, Gugalnica za vse*), prevode (*Joyce, James: Maček in vrag*) ali pa poznamo njene priredbe in izbore ljudskih pravljic (*Od lintverna, Hudičeva volna, Čudežni mlinček, Za devetimi gorami*). Za knjigi *Melje, melje mlinček in Kotiček na koncu sveta* je prejela Levstikovo nagrado, za *Sto ugank* pa nagrado za najlepšo slovensko izvirno slikanico. Vodi delavnice s področja pripovedovanja in predava knjižničarjem, učiteljicam, vzgojiteljicam in staršem. Od leta 1997 programsko vodi pripovedovalski festival *Pravljice* danes.

Anja Štefan v Lutkovnem gledališču: Zgodba *Bobek in barčica* ni zaživela le v knjigi, ampak tudi na odru Lutkovnega gledališča Ljubljana.

Anja Štefan

O tem, kako so *Štiri črne mravljice* nastajale

Knjiga *Štiri črne mravljice* je bila leta 2008 nominirana za nagrado večernica, ki je nagrada za najboljše otroško in mladinsko izvirno leposlovno delo, ki je izšlo v preteklem letu. V reviji *Otrok* in knjige št. 72 so objavljeni intervjuji z vsemi avtorji nominiranih del in v pogovoru Anje Štefan s Petro Vidali lahko preberemo, kako so besedila nastajala.

Pred objavo v knjigi, ki je izšla v knjižni zbirki Čebelica (povejmo otrokom, kako dolgo že izhaja ta zbirka in da ima knjiga *Štiri črne mravljice* zaporedno številko 417), so bila besedila o štirih črnih mravljicah objavljena v reviji *Ciciban*.

V *Cicibanu* (*Ciciban*, februar 2010) si bomo ogledali, kako nastajajo knjige Anje Štefan in kdo vse sodeluje pri tem. Ob besedilu *Cici vesele šole Kako nastane knjiga* utrdimo znanje o poklicih, ki sodelujejo pri nastanku knjige.

Kako pa nastaja predstava? Kdo sodeluje pri pripravi predstave? Pri razlagi si pomagajmo s ciciveselošolskima plakatoma *Lutke* (pripravila Ajda Rooss, 2006) in *Pojdimo v gledališče* (pripravil Blaž Lukan, 2012).

O ilustratorju

Ilustrator knjige in avtor likovne podobe predstave je Zvonko Čoh. V katerih slikanicah smo že videli ilustracije tega ilustratorja? Prinesimo nekaj slikanic in si oglejmo ilustracije. Ali so nam všeč? Utemeljimo svoje mnenje.

Sposodimo si knjigo *Album slovenskih ilustratorjev* in otrokom predstavimo delo Zvonka Čoha.

Opazujmo ilustracije v slikanici *Štiri črne mravljice*. Ali nam slike povedo, kako se mravljice počutijo? Katere živali poleg mravljic sedijo v gledališču?

Sestavljajmo svoje zgodbe ob posameznih ilustracijah. Ob zgodbi *Mandarine* si izmislimo, kako so mravljice plezale na mandarine in kaj se je zgodilo, ko so prišle na vrh. Ob ilustraciji zgodbe *Gledališče*

pripovedujmo, kaj se je v gledališču dogajalo, katero predstavo so si žuželke ogledale, kaj jim je bilo najbolj všeč ...

Vsaka ilustracija je lahko izhodišče za nove in nove zgodbe.

O avtorjih in izvajalcih glasbe

Avtorja in izvajalca glasbe sta Milko Lazar in Nino de Gleria.

Se bomo naučili katero izmed pesmi?

Pojdimo v knjižnico

Poiščimo knjige Anje Štefan. Katere smo že brali? V igralnici vrtca ali v razredu pripravimo razstavo del Anje Štefan.

Mravlje in mravljice v pesmih in zgodbah slovenskih avtorjev:

Anja Štefan o mravljicah ni napisala le zgodb *Štiri črne mravljice*, v Cicibanu (ilustriral Zvonko Čoh, januar 2011) je objavljena njena pesem *Mravljica čez mravljico*.

Zapojmo znano pesem Branka Rudolfa *Huda mravljica*. Poiščimo še več uglasbenih pesmi o mravljah, npr. pesem Špele Krmelj *Mravljice* (Cicido, julij-avgust 2012) in Anice Perpar *Zaklad* (Ciciban, oktober 2008).

Preberimo še pesmi Srečka Kosovela *Mravljica* (ilustrirala Alenka Sottler, Ciciban, september 2008), Tinke Bačič *Mravljica* (ilustrirala Maša Kozjek, Cicido, marec 2013) in Barbare Gregorič *Kresnička in mravljica* (ilustrirala Kristina Krhin, Ciciban, junij 2001).

Nas zanima, kako so mravljinec Krištof in prijatelji ugnali velikane? Preberimo zgodbo Milana Petka (ilustrirala Suzi Bricelj, Ciciban, maj 2007). V tem Cicibanu (maj 2007) je še zgodba Nataše Konc Lorenzutti *Obisk pri mravljah* (ilustrirala Polona Lovšin).

Fran Erjavec: *Mravlja*

Naravoslovec in pisatelj Fran Erjavec je leta 1857 objavil naravoslovni spis *Mravlje*. V uvodu opisuje mravljišča na območju smrekovega gozda in življenje mravelj, ki ravnaajo kot ljudje. Pisatelj razlaga, kako se mravlje postopoma prebujajo iz zimskega spanja; njihovo delo in počitek nam kažeta podobo človeškega delovanja, hkrati pa besedilo vsebuje tudi strokovne razlage. Mladinska knjiga je slikanico *Mravlje* leta 1985 izdala z ilustracijami Franceta Podrekarja. Te ilustracije so ponatis izdaje iz leta 1952.

Prevedena dela

Mravlja je pomemben literarni lik v delih nizozemskega pesnika in pisatelja Toona Tellegena. V slovenskem prevodu so izšle njegove knjige *Zabava na luni*, *Mala nočna torta s plameni* in *Jutri je bila zabava*. Tellegenove zgodbe so duhovite filozofske miniature, ki nas navdušijo z nenavadnim slogom pripovedovanja. Prav mravlja in veverica se v teh zgodbah najpogosteje pojavljata, sprašujeta se o obstoju in smislu vsega, kar ju obdaja. Postavljata si eksistencialna vprašanja, ki so hkrati preprosta in zahtevna. V tem so si zgodbe

Toona Tellegena in Anje Štefan zelo podobne. Tellegen je prepričan, da so vse živali enako pomembne, zato so tudi na ilustracijah enako velike. Veverica ni torej nič večja od mravlje, slon in medved pa nista večja od veverice. Zgodbe v slovenščini je ilustrirala Suzi Bricelj.

Spoznamo še grško ljudsko basen *Kamela in mravljica* (prevedla in priredila Klarisa M. Jovanović; narisala Maša Kozjek, Ciciban, marec 1997, str. 26–27) in pravljico *Radovedna mravljica* (po indijanski pravljici priredila Tatjana Kokalj, ilustrirala Jelka Reichman, Cicido, februar 2012, str. 18).

Sposodimo si slikanico Antoona Kringsa *Mravlja Marička*.

Poučne knjige

Na policah s poučnimi knjigami poiščimo slikanice o mravljah. Kaj bomo izvedeli v njih? So tudi tam pravljice in pesmi?

Naučimo se razlikovati med poučnimi in leposlovnimi besedili. V poučnih knjigah so le preverljivi podatki, v pravljicah pa mravljice dobijo človeške lastnosti, saj se pogovarjajo, šalijo, jezijo ...

V poučnih knjigah bi med drugim izvedeli:

- Mravlje živijo na Zemlji že več kot 100 milijonov let in jih lahko najdemo praktično po celem planetu.
- Mravlje lahko dvignejo breme, ki je 20-krat težje od njih samih. Pomislimo, koliko tehtamo mi in koliko bi morali dvigniti, da bi se kosali z mravljo.

- Kolonija mravelj šteje od nekaj sto tisoč do več milijonov mravelj.
- Mravlje uporabljajo tipalke za dotik in za voh.
- Mravlje nimajo pljuč. Kisik vstopa skozi luknjice po celem telesu, ogljikov dioksid izstopa skozi iste luknjice.
- Mravlje imajo šest nog, kot vse žuželke.
- Mravlje niso le črne in rdeče, ampak tudi zelene, rjave, rumene, modre in vijolične.
- V Mehiki, Kolumbiji in na Tajskem so mravlje prehranska specialiteta.

Pojdimo še v kino

V filmu *Drobižki* (Minuscule – La vallée des fourmis perdues) na majhni jasi sredi gozda spoznamo rdeče in črne mravlje, ki se borijo za kocko sladkorja. Poleg mravelj je pomemben lik še pikapolonica, ki se spoprijatelji z eno izmed črnih mravelj, Mandibulo, in ji pomaga braniti mravljišče pred napadom strašne vojske rdečih mravelj, ki jo vodi okrutni Butor.

Več o filmu na:

<http://www.kinodvor.org/spored/arhiv/minuscule-la-vallee-des-fourmis-perdues/>

Film *Drobižki*, 2013